

Received: 8 November 2022

Revised: 19 January 2023

Accepted: 13 April 2023

THE MEANING CONSTRUCTION OF EXOCENTRIC NOUN-NOUN COMPOUNDS IN THAI

Worraluck WEERAYUTH¹ and Nuntana WONGTHAI¹

1 Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, Thailand; ajsomza@gmail.com (W. W.);
nuntanaw@g.swu.ac.th (N. W.)

Handling Editor:

Associate Professor Dr.Piyakorn WHANGMAHAPORN

Sripatum University, Thailand

(This article belongs to the Theme 1: Humanities & Social Sciences for Sustainable Development)

Reviewers:

1) Associate Professor Dr.Kitima INDRAMBARYA

Kasetsart University, Thailand

2) Assistant Professor Dr.Pawinee PHANOMWAN NA AYUTTHAYA

PNRU, Thailand

3) Dr.Sinsup YUENYAW

Buriram Rajabhat University, Thailand

Abstract

This article aims to analyze the meaning construction and the meaning process of exocentric noun-noun compounds in Thai based on Conceptual Metaphor Theory and Conceptual Metonymy Theory. The data were collected from 1,919 noun-noun compounds appearing in Royal Institute Dictionary and Klangkam (revised edition). The research has found that there are 406 noun-noun compounds which are exocentric compound. There are 4 types of the meaning construction of exocentric noun-noun compounds in Thai including 1) exocentric compound with metaphorical head and metaphorical modifier 2) exocentric compound with metaphorical head and metonymical modifier 3) exocentric compound with metonymical head and metonymical modifier and 4) exocentric compound with metonymical head and metaphorical modifier. The meaning of exocentric compounds in Thai is figurative meaning. The meaning process of exocentric compounds in Thai involving metaphor and metonymy. The study shows that the cognitive process of Thai native speakers is metaphorical and metonymical.

Keywords: Noun-Noun Compounds, Metaphor, Metonymy

Citation Information: Weerayuth, W., & Wongthai, N. (2023). The Meaning Construction of Exocentric Noun-Noun Compounds in Thai. *Journal of Interdisciplinary Research: Graduate Studies*, 12(1), 166-175. <https://doi.org/10.14456/jirgs.2023.14>

กระบวนการทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทย ที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์

วรลักษณ์ วีระยุทธ¹ และ นันทนา วงษ์ไทย¹

1 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; ajsomza@gmail.com (วรลักษณ์);

nuntanaw@g.swu.ac.th (นันทนา)

บรรณาธิการผู้รับผิดชอบบทความ:

รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยากร หวังมหาพร

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

(บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของหัวเรื่องที่ 1: มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน)

ผู้ทรงคุณวุฒิผู้พิจารณาบทความ:

1) รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติมา อินทร์มรรย

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี พนมวัน ณ อยุธยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

3) อาจารย์ ดร.สินทรัพย์ ยืนยาว

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างทางความหมายและกระบวนการทางความหมายของคำประสม แบบนาม-นามในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ โดยใช้ทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์และทฤษฎีนามนัย เชิงมโนทัศน์ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยมาจากคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทย จำนวน 1,919 คำ จากแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ได้แก่ 1) พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 และ 2) หนังสือคลังคำ พ.ศ.2559 (ฉบับปรับปรุง) ผลการวิจัยพบว่าคำประสมแบบนาม-นาม ในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์มีจำนวนทั้งสิ้น 406 คำ และโครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ได้แก่ 1) คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนหลัก และส่วนขยายเป็นอุปลักษณ์ 2) คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนหลักเป็นอุปลักษณ์และส่วนขยายเป็นนามนัย 3) คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนหลักและส่วนขยายเป็นนามนัย และ 4) คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนหลัก เป็นนามนัยและส่วนขยายเป็นอุปลักษณ์ ผลการวิเคราะห์ความหมายของคำประสมแบบออกศูนย์ พบว่า ความหมายของคำประสมเป็นความหมายในเชิงเปรียบเทียบ กระบวนการทางความหมาย ได้แก่ ความหมายแบบอุปลักษณ์ และความหมายแบบนามนัย ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษาไทยมีระบบความคิดที่เป็นอุปลักษณ์และนามนัย

คำสำคัญ: คำประสมแบบนาม-นาม, อุปลักษณ์, นามนัย

ข้อมูลการอ้างอิง: วรลักษณ์ วีระยุทธ และ นันทนา วงษ์ไทย. (2566). กระบวนการทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา, 12(1), 166-175. <https://doi.org/10.14456/jirgs.2023.14>

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2566)

บทนำ

คำประสมเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของผู้ใช้ภาษา โดยนำคำที่มีอยู่เดิมมาประกอบกันจนเกิดคำที่มีความหมายใหม่ (อัญชลี สิงห์น้อย, 2548) การประสมคำ (compounding) เป็นวิธีการสร้างคำรูปแบบหนึ่งที่ปรากฏในภาษาตระกูลต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น คำประสมภาษาอังกฤษ ในภาษาตระกูลอินโด-ยูโรเปียน (Benczes, 2006) คำว่า helicopter parent ‘พ่อแม่ที่คอยควบคุมชีวิตลูก’ และคำว่า honeymoon ‘การไปเที่ยวหลังแต่งงาน’ คำประสมภาษาจีน ในภาษาตระกูล ไชโน-ทิเบตัน (Yao Siqu, 2559) เช่น คำว่า /ʂʰu ɕin/ ‘ส่วนกลางของต้นไม้’ มาจาก /ʂʰu/ ‘tree’ (ต้นไม้) และ /ɕin/ ‘heart’ (ใจ) และคำว่า /luŋ ɕin/ ‘สภาวะอารมณ์ของกษัตริย์’ มาจาก /luŋ/ ‘dragon’ (มังกร) และ /ɕin/ ‘heart’ (ใจ) คำประสมภาษาไทยครั้ง (Wongwattana, 2018) ในภาษาตระกูลไท-กะได เช่น คำว่า /bɔ̌i:-sabaːj/ ‘not feeling well’ มาจากคำว่า /bɔ̌i:/ ‘not’ และ /sabaːj/ ‘feeling well’ และคำว่า /hǎw-lâp/ ‘want to sleep’ มาจาก /hǎw/ ‘hungry’ และ /lâp/ ‘sleep’ และคำประสมภาษาไทย ในภาษาตระกูลไท-กะได เช่น คำว่า หนูนา ‘หนูที่อาศัยอยู่ในนา’ และคำว่า คอห่าน ‘ส่วนของไก่สำหรับกักน้ำ’ Bloomfield (1993) แบ่งคำประสมเป็น 2 ประเภท ได้แก่ คำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ (endocentric) และคำประสมแบบออกศูนย์ (exocentric) โดยคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์นั้นความหมายของคำประสมจะมาจากความหมายของคำหลัก ในขณะที่คำประสมแบบออกศูนย์จะมีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ ตัวอย่างคำประสม แบบเข้าสู่ศูนย์ภาษาอังกฤษ (Benczes, 2011) เช่น คำว่า apple tree (ต้นแอปเปิ้ล) และ bookstore (ร้านขายหนังสือ) คำประสมแบบออกศูนย์ เช่น คำว่า landyatch (รถยนต์ที่หรูหรามาก) และ ladyfinger (ขนมอบชนิดหนึ่ง) ตัวอย่าง คำประสมในภาษาไทยที่เป็นคำประสมแบบเข้าสู่ศูนย์ เช่น คำว่า หนูนา น้ำป่า และ จานเปล เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับคำหลัก คำประสมออกศูนย์ เช่น คำว่า คอห่าน ลิ่นปี่ และวงกบ เป็นคำที่มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ คำประสมในภาษาไทยมีโครงสร้างตามชนิดคำที่มาประกอบกัน ได้แก่ คำประสมแบบนาม-นาม เช่น พ่อบ้าน แม่บ้าน คำประสมแบบนาม-กริยา เช่น หมอดู บ้านพัก คำประสมแบบกริยา-กริยา เช่น กินอยู่ เลี้ยงดู เนื่องจากคำประสม แบบนาม-นามแสดงให้เห็นกระบวนการทางความหมายได้ชัดเจนที่สุด โดยมีความหมายและคุณลักษณะของคำนามอย่างเด่นชัดมากกว่า คำประสมนาม-กริยา ที่มีโครงสร้างคำคล้ายประโยค งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาคำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์เพื่ออธิบายกระบวนการทางความคิดของผู้ใช้ภาษาอันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาคำประสมในภาษาไทยและภาษาอื่นๆ ต่อไป

การทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์

ทฤษฎีอุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor Theory) คิดค้นขึ้นโดย Lakoff & Johnson (1980) ที่เชื่อว่าอุปลักษณ์ (metaphor) ไม่ได้เป็นเพียงรูปแบบการใช้ภาษาเท่านั้น แต่มนุษย์มีกระบวนการทางความคิดที่เป็นอุปลักษณ์โดยธรรมชาติ ทฤษฎีนี้นำมาใช้อธิบายความหมายของสิ่งหนึ่งด้วยการทำความเข้าใจอีกสิ่งหนึ่ง โดยการใช้ความหมายจากวงมโนทัศน์ 2 วงมโนทัศน์ ได้แก่ วงมโนทัศน์ต้นทาง (Source domain) และวงมโนทัศน์ปลายทาง (Target domain) วงมโนทัศน์ต้นทางเป็นสิ่งที่นำมาใช้อธิบายหรือทำความเข้าใจ จึงมีความหมายที่เป็นรูปธรรม และเข้าใจได้ง่ายกว่าวงมโนทัศน์ปลายทางซึ่งมีความเป็นนามธรรมและเข้าใจยากกว่า ความหมายอุปลักษณ์ใช้การ ถ่ายโยงวงมโนทัศน์เปรียบเทียบองค์ประกอบทางความหมายจากวงมโนทัศน์ทั้งสอง ตัวอย่างเช่น ความรัก คือการเดินทาง (LOVE IS JOURNEY) ในประโยค a) Look *how far* we've come. b) We're at *a crossroads*. c) We'll just have to *go our separate ways*. สามารถทำความเข้าใจความหมายผ่านการถ่ายโยงมโนทัศน์ ดังนี้

วงมโนทัศน์ต้นทาง: การเดินทาง วงมโนทัศน์ปลายทาง: ความรัก

นักเดินทาง	➡	คู่รัก
การเดินทาง	➡	สิ่งที่เกิดขึ้นในความสัมพันธ์
เส้นทาง	➡	ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากความรัก

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2566)

ทางแยก ช่วงเวลาที่ต้องตัดสินใจเรื่องความสัมพันธ์**ทฤษฎีนามนัยเชิงมโนทัศน์**

ทฤษฎีนามนัยเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metonymy Theory) ได้ถูกกล่าวถึงในงานของ Lakoff & Johnson (1980) ที่ระบุว่านามนัยเป็นกระบวนการทางความคิดและการใช้ภาษาที่เชื่อมโยงกับอุปลักษณ์ กล่าวคือ มนุษย์มีระบบความคิดที่เป็นนามนัยโดยธรรมชาติ เป็นกระบวนการทางความคิดของมนุษย์ในการเข้าใจความหมายแบบเปรียบเทียบ แตกต่างจากอุปลักษณ์เนื่องจากความหมายอุปลักษณ์มีความสัมพันธ์ทางมโนทัศน์โดยใช้สิ่งหนึ่งทำความเข้าใจสิ่งอื่น ในขณะที่ความหมายนามนัยใช้สิ่งหนึ่งแทนความหมายอีกสิ่งหนึ่ง การเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์นั้นความหมาย ของวงมโนทัศน์ต้นทางและวงมโนทัศน์ปลายทางมาจากแวดวงความหมายที่แตกต่างกัน ในขณะที่การเปรียบเทียบแบบนามนัยความหมายของวงมโนทัศน์ทั้งสองมาจากคำที่อยู่ในแวดวงความหมายเดียวกัน Kövecses & Radden (1990) กล่าวถึงรูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัย 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์แบบส่วนย่อยและทั้งหมด หรือทั้งหมดและส่วนย่อย เช่น ใช้คำว่า America (ประเทศอเมริกา) แทน United States (สหรัฐอเมริกา) ใช้คำว่า England (ประเทศอังกฤษ) แทนคำว่า United Kingdom (สหราชอาณาจักร) 2) ความสัมพันธ์แบบส่วนย่อย และส่วนย่อย เช่น to ski (ใช้สกี ในความหมาย เล่นสกี) to butcher the cow (ใช้ คนแลเนื้อ ในความหมาย แลเนื้อ)

วิธีการวิจัย**ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา**

คำประสมแบบนาม-นามที่ปรากฏในแหล่งข้อมูล 2 แหล่ง ได้แก่ 1) พจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) 2) หนังสือคลังคำ พ.ศ.2559 (ฉบับปรับปรุง) (นววรรณ พันธเมธา, 2559) เหตุผลที่ใช้ข้อมูล 2 แหล่งนี้เนื่องจากเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลคำประสมในภาษาไทยที่น่าเชื่อถือ พบคำประสมแบบนาม-นามภาษาไทยจำนวน 3,488 คำ โดยมีคำประสมที่ผ่านเกณฑ์การจำแนกคำประสมที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นจำนวน 1,919 คำ แบ่งออกเป็นคำประสมแบบเข้าศูนย์ จำนวน 1,513 คำ และคำประสมแบบออกศูนย์ จำนวน 406 คำ การคัดเลือกข้อมูลกระทำโดย นำคำประสมที่รวบรวมได้มาทดสอบด้วยเกณฑ์การจำแนกคำประสม 3 เกณฑ์ ได้แก่ 1) มีความหมายใหม่ 2) ไม่สามารถแบ่งแยกหรือแทรกคำใดคำหนึ่งลงไปได้ และ 3) มีลักษณะนามที่ใช้กับทั้งคำ เหตุผลที่เลือกใช้ 3 เกณฑ์นี้เนื่องจากเป็นเกณฑ์การจำแนกคำประสมที่ใช้ในงานวิจัยภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) นำคำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์มาจำแนกตามโครงสร้างทางความหมายของคำประสม โดยแบ่งเป็นส่วนหลัก-ส่วนขยาย และวิเคราะห์ความหมายของคำทั้งสองที่มาประกอบกัน
- 2) วิเคราะห์กระบวนการทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์

ผลการวิจัย

โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ แบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้

- 1) คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนหลักและส่วนขยายเป็นอุปลักษณ์ กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ การแสดงความหมายเปรียบเทียบแบบอุปลักษณ์ของส่วนหลัก และส่วนขยาย ความหมายของคำประสมทั้งสองส่วนเป็นการเปรียบเทียบลักษณะ รูปร่างหรือคุณสมบัติของสิ่งหนึ่ง กับอีกสิ่งที่มีลักษณะคล้ายกัน ส่วนหลักที่เป็นอุปลักษณ์แสดงความหมายสิ่งที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์ กับส่วนขยายที่เป็นอุปลักษณ์ ตัวอย่างเช่น คำว่า กระดุกกู มีความหมาย ตัวไม้ หรือเหล็กที่ทอดตลอดลำเรือ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556: 34) คำว่า กระดุก ที่เป็นส่วนหลักในคำประสม กระดุกกู มีความหมายแบบอุปลักษณ์ เปรียบเทียบโครงของร่างกายกับโครงของเรือเนื่องจากโครงของร่างกายมีลักษณะเป็นกระดูกที่แข็งเช่นเดียวกับ โครงของเรือที่ทำจากไม้หรือเหล็กซึ่งมีลักษณะแข็ง ในขณะที่คำว่า กู ที่เป็นส่วนขยายมีความหมายแบบอุปลักษณ์ เปรียบเทียบลักษณะแนวกระดูกของงูที่เป็นแนวนอนและมีความยาวตลอดลำตัว

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2566)

งูกับลักษณะการวางไข่หรือเหล็ก ของลำเรือที่เป็นแนวนอน ทอดยาวตลอดลำเรือ พบคำประสมประเภทนี้ 368 คำ คิดเป็นร้อยละ 90.64 ของคำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ โครงสร้างทางความหมายของคำประสมปรากฏ 21 รูปแบบ ดังนี้

1. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายความสัมพันธ์ของบุคคล ได้แก่ คำว่า ลูก และส่วนขยายแสดงความหมายความสัมพันธ์ของบุคคล ได้แก่ คำว่า น้อง เมียน้อย เมียหลวง พบคำประสมในโครงสร้างนี้ 3 คำ
2. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายกลุ่มบุคคล ได้แก่ คำว่า กองทัพ เหล่า ความสัมพันธ์ของบุคคล ได้แก่ คำว่า พ่อ แม่ และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของพืช ได้แก่ คำว่า กอ และความหมายสัตว์ ได้แก่ คำว่า มด พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 4 คำ
3. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายสถานะของบุคคล ได้แก่ คำว่า แม่ และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ ได้แก่ คำว่า พิมพ์ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 1 คำ
4. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า แก้ม ขา แขน คิ้ว ใจ นม เนื้อ เล็บมือ และส่วนขยายแสดงความหมายลักษณะของบุคคล ได้แก่ คำว่า แหม่ม นาง สาว และสถานะของบุคคล ได้แก่ คำว่า กษัตริย์ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 9 คำ ได้แก่
5. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า แขน มือ หัว และมีส่วนขยาย แสดงความหมายส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า ขา ตีน เท้า นม หน้า พบคำประสมโครงสร้างนี้ จำนวน 5 คำ
6. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า คอ บัว และมีส่วนขยายแสดงความหมายพืช ได้แก่ คำว่า บัว กระจับ และส่วนของพืช ได้แก่ คำว่า จั่น พบคำประสมในโครงสร้างนี้ 3 คำ
7. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ตัวอย่างเช่น คำว่า ขา คอ โครง ตา นม ปอด ปาก และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ ตัวอย่างเช่น คำว่า กรรไกร ขวด ระฆัง ตุ่ม แหวน สิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ คำว่า ทราย วี ข่าย เหล็ก ทอง กะทิ แก้ว การแสดง ได้แก่ คำว่า โขน ความเชื่อ ได้แก่ คำว่า สวรรค์ พบคำประสม ในโครงสร้างนี้จำนวน 18 คำ ได้แก่
8. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายพืช ได้แก่ คำว่า บัว และมีส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ ได้แก่ คำว่า นาง พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 1 คำ
9. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายส่วนของพืช ตัวอย่างเช่น คำว่า ก้าน กาบ กลีบ เครือ แ่ง ดอก ต้น และสิ่งที่เกิดจากพืช ได้แก่ คำว่า ลูก และมีส่วนขยายแสดงความหมายพืช ตัวอย่างเช่น คำว่า บัว มะพร้าว ขนุน มะเฟือง ขิง ผ้าย มะขาม ส่วนของพืช ได้แก่ คำว่า ดอก เกา ตอ โย เหง้าไม้ หนาม และสิ่งที่เกิดจากพืช ได้แก่ คำว่า ผล หนุ้า พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 37 คำ
10. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายพืช ได้แก่ คำว่า น้อยหน่า และส่วนของพืช ได้แก่ คำว่า แขน เครือ ช่อ ดอก ดอกไม้ ใบ เม็ด ราก และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิต ตัวอย่างเช่น คำว่า หลัก ข่าย ฟ้า ทอง เหล็ก หิน ฉัตร พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 12 คำ
11. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายสัตว์ ได้แก่ คำว่า หมา และมีส่วนขยายแสดงความหมายลักษณะที่เป็นกลุ่ม ได้แก่ คำว่า หมู่ พบคำประสมโครงสร้างนี้ 1 คำ
12. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายสัตว์ ตัวอย่างเช่น คำว่า กระต่าย ควาย ช้าง และมีส่วนขยาย แสดงความหมายพืช ได้แก่ คำว่า เผือก สิ่งของเครื่องใช้ ได้แก่ คำว่า กระดาษ กังหัน สิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ คำว่า เหล็ก ดาว อากาศ แก้ว สถานที่ ได้แก่ คำว่า ป่า ทะเล สนาม พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 10 คำ
13. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายส่วนของร่างกายสัตว์ ตัวอย่างเช่น คำว่า ก้น กระตูด ก้าม กีบ เกล็ด ขน ข้อ ขา เขี้ยว แข้ง ครีบ คอ งวง งา เดือย ตับ ตา ท้อง นม และมีส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ เช่น คำว่า หอย งู ปู แรด นาค ปลากระโทง ลิง แมว หนู เสือ กบ ไก่ เขียด ม้า สิงห์ หมา กระแต ตะขาบ แกะ หมู เต่า เป็ด แร้ง ห่าน ช้าง ปลาไหล วัว ปลิง และส่วนของร่างกายสัตว์ ได้แก่ คำว่า เนื้อ เล็บ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 139 คำ

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2566)

14. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายสิ่งที่เกิดจากสัตว์ ได้แก่ คำว่า ชี ไซ น้านม เยี้ยว รวง รัง ลูก สาบ และมีส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ ตัวอย่างเช่น คำว่า กา ควาย เต่า นก เป็ด มอด ม้า แมลงวัน พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 29 คำ

15. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายสิ่งที่เกิดจากสัตว์ ได้แก่ คำว่า ไซ ลูก และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ คำว่า หิน สังกะสี พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 2 คำ

16. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ ได้แก่ คำว่า กรง กาว กุญแจ สิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ คำว่า กระแส คำ ชื่อ ลาย ลักษณะของสิ่งหนึ่ง ได้แก่ คำว่า ดวง ปลอก สาย วง สถานที่ ได้แก่ คำว่า อำเภอ ความเชื่อ ได้แก่ คำว่า มาร และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า เล็บ ใจ คอ คอหอย หัวใจ มือ เล็บและสิ่งที่เกิดจากร่างกาย ได้แก่ คำว่า จิต เสียง น้านม เลือด โลหิต พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 17 คำ

17. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ ได้แก่ คำว่า เชือก มุ้ง และสิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ คำว่า ข้าง ฐาน ดาว มัด และมีส่วนขยายแสดงความหมายพืช ได้แก่ คำว่า จั่น กล้วย บัวแก้ว หวาย และส่วนของพืช ได้แก่ คำว่า ราก สายบัว พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 6 คำ

18. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ ได้แก่ คำว่า เกือก ประคำ สิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ คำว่า แกลบ ดาว ตะพาน ทาง บันได สะพาน ลักษณะของสิ่งหนึ่ง ได้แก่ คำว่า ชาย แผง ร่อง สาย สถานที่ ได้แก่ คำว่า ทาง และมีส่วนขยายแสดงความหมายสัตว์ ได้แก่ คำว่า ม้า หนู กระเบน ช้างเผือก ลิง ไก่ ไหมส่วนของร่างกายสัตว์ ได้แก่ คำว่า คอ ตีนช้าง สิ่งที่เกิดจากสัตว์ ได้แก่ คำว่า รังแตน พบคำประสมนี้ 12 คำ

19. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายสิ่งที่เกิดจากร่างกาย ได้แก่ คำว่า ชี สิ่งของเครื่องใช้ ได้แก่ คำว่า กระทง กระบอง กุญแจ ตะบอง สบู่ สิ่งไม่มีชีวิต เช่น คำว่า ดาว น้ำ ประแจ ประตุ ลักษณะของสิ่งหนึ่ง เช่น คำว่า ขอบ ชัน ชาย ช่อง เชิง ดวง แนว ปลอก ฟอง จำนวนนับ ได้แก่ คำว่า สาม สิบแปด และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งที่เกิดจากร่างกาย ได้แก่ คำว่า เลือด สิ่งของเครื่องใช้ เช่น แหวน กระดัง เกลือ สิ่งไม่มีชีวิต เช่น เพชร กราน เดือน ลม อาหาร ได้แก่ กวยจั๊บ ปลาร้า พื้นที่ ได้แก่ เขต ทาง ชุม ช่วงเวลา ได้แก่ รุ่ง เชื้อชาติ ได้แก่ จีน พบคำประสมนี้ 42 คำ

20. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ ได้แก่ คำว่า ขอ ดาบ หมอน ปี่ สิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ คำว่า แก้ว บันได ฝน สลัก ลักษณะของสิ่งหนึ่ง ได้แก่ คำว่า ดวง ฝอย ห่วง และมีส่วนขยายแสดงความหมายวัสดุที่ใช้ทำ สิ่งหนึ่ง ได้แก่ คำว่า มรกต ทอง เงิน แก้ว เพชร พบคำประสมจำนวนโครงสร้างนี้จำนวน 11 คำ

21. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ ได้แก่ คำว่า ศร สิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ คำว่า กระเช้า สิ่งที่เหลือ ได้แก่ คำว่า เศษ สิ่งที่เป็นนามธรรม ได้แก่ คำว่า วิชา และมีส่วนขยายแสดงความหมายความเชื่อ ได้แก่ คำว่า สวรรค์ มาร นารายณ์ นรก พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 4 คำ

2) คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนหลักเป็นอุปลักษณะและส่วนขยายเป็นนามนัย กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ การแสดงความหมายเปรียบเทียบแบบอุปลักษณะของส่วนหลัก และการแสดงความหมายเปรียบเทียบแบบนามนัยของส่วนขยาย ส่วนหลักที่เป็นอุปลักษณะแสดงความหมายสิ่งที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับส่วนขยายที่เป็นนามนัย และส่วนขยายที่เป็นนามนัยแสดงความหมายสิ่งที่เกี่ยวข้อง กับส่วนหลัก ความหมายแบบอุปลักษณะที่พบ ได้แก่ คำว่า เจ้า ในคำว่า เจ้ามือ คำว่า เด็ก ในคำ เด็กหนวด คำว่า ลูก ในคำว่า ลูกมือ คำว่า ชี ในคำว่า ชีปาก คำว่า ตัน ในคำว่า ตันมือ คำว่า กระบอก ในคำว่า กระบอกเสียง คำว่า ลม ในคำว่า ลมปาก โดยคำว่า เจ้า เด็ก และลูก เปรียบเทียบลักษณะของบุคคลที่เป็นเสมือนผู้เป็นหัวหน้า เด็ก และลูก คำว่า ชี กระบอก และลม เปรียบได้กับลักษณะคำพูด คำว่า ตัน และ ปลาย เปรียบเทียบช่วงเวลา พบรูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมายแบบนามนัยของส่วนขยายของคำประสมที่มีความหมายส่วนของร่างกายหรือสิ่งที่เกิดจากร่างกาย 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนของร่างกายแทนบุคคล คือ คำว่า หนวด ในคำว่า เด็กหนวด ความหมายนามนัยแสดงการใช้สิ่งที่ปรากฏบนใบหน้าของชายที่เข้าสู่วัยรุ่นแทนความหมายผู้ชายที่ทำตัวเหมือนเด็ก 2) เครื่องมือแทน การกระทำ ได้แก่ คำว่า ปาก ในคำว่า ชีปาก ลมปาก แสดงความหมายนามนัย โดยใช้อวัยวะแทนความหมายเครื่องมือที่ใช้นินทาผู้อื่น คำว่า เสียง ในคำว่า กระบอกเสียง เป็นการ

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2566)

ใช้เสียงที่เปล่งออกมาแทนการพูดแทนผู้อื่น คำว่า มือ ในคำว่า เจ้ามือ ลูกมือ เป็นการใช้อวัยวะในร่างกายแทนการเล่นพนันและผู้ช่วยกระทำการ พบคำประสมประเภทนี้ 8 คำ คิดเป็นร้อยละ 1.97 ของคำประสมแบบออกศูนย์ โครงสร้างทางความหมาย ปรากฏด้วยกัน 4 รูปแบบ ดังนี้

1. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายความสัมพันธ์ของบุคคล ได้แก่ คำว่า ลูก ลักษณะของบุคคล ได้แก่ คำว่าเด็ก บทบาทของบุคคล ได้แก่ คำว่า เจ้า และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า มือ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 3 คำ
2. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายสิ่งที่เกิดจากร่างกาย ได้แก่ คำว่า ขี้ และมีส่วนขยายแสดงความหมาย ส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า ปาก พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 1 คำ
3. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายส่วนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ได้แก่ คำว่า ต้น ปลาย และมีส่วนขยาย แสดงความหมายส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า มือ พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 2 คำ
4. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ได้แก่ คำว่า กระบอก และสิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ คำว่า ลม และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า ปาก และสิ่งที่เกิดจากร่างกาย ได้แก่ คำว่า เสียง พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 2 คำ

3) คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนหลักและส่วนขยายเป็นนามนัย กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ การแสดงความหมายเปรียบเทียบแบบนามนัยของส่วนหลัก และส่วนขยาย โดยส่วนหลักแสดงความหมายสิ่งที่เกี่ยวข้องหรือมีความสัมพันธ์กับส่วนขยาย ความหมายของคำที่เป็นส่วนหลักมีมีโนทัศน์ทางความหมายอยู่ในวงมโนทัศน์เดียวกับความหมายของส่วนขยาย พบรูปแบบความสัมพันธ์ ทางนามนัยของส่วนหลักและส่วนขยายที่มีความหมายส่วนของร่างกายหรือสิ่งที่เกิดจากร่างกาย จำนวน 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนของร่างกายแทนบุคคล ได้แก่ คำว่า เลือด และ เนื้อ ในคำว่า เลือดเนื้อ เป็นการใช้อย่างย่อแทนความหมาย ลูกในไส้ คำว่า ลำ และ แข้ง ในคำว่า ลำแข้ง เป็นการใช้อย่างย่อแทนความหมายพ่อแม่ ที่เลี้ยงลูกอย่างยากลำบาก คำว่า หน้า และ ห่อง ในคำว่า หน้าห้อง เป็นการใช้อย่างย่อแทนความหมาย ส่วนของบ้าน หรืออาคารแทนความหมาย ผู้ที่ประจำอยู่หน้าห้อง 2) ส่วนย่อยแทนทั้งหมด ได้แก่ คำว่า เนื้อ ในคำว่า เนื้อตัว เป็นการใช้อย่างย่อแทน คำว่า เนื้อ และ ตัว ส่วนของร่างกาย แทนความหมายร่างกายทุกส่วน 3) เครื่องมือแทนการกระทำ ได้แก่ คำว่า หัว และ สมอง ในคำว่า หัวสมอง เป็นการใช้เครื่องมือสำคัญในการคิดแทนผู้ทำหน้าที่หัวคิดหลัก คำว่า ปาก และ เสียง ในคำว่า ปากเสียง เป็นการใช้เครื่องมือสำคัญในการพูดแทนผู้ที่พูดแทนผู้อื่น คำว่า เจื่อม และ มือ ในคำว่า เจื่อมมือ เป็นการใช้อย่างย่อแทนอำนาจ มีด นอกจากนี้ ยังพบรูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมายแบบนามนัย ของส่วนหลักและส่วนขยายที่มีความหมายส่วนประกอบของอาหาร คือ ส่วนประกอบของสิ่งหนึ่งแทนสิ่งนั้น ได้แก่ คำว่า น้ำตาล และ กะทิ ในคำว่า น้ำตาลกะทิ เป็นการใช้อย่างย่อแทนอาหารแทนอาหาร รูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมายแบบนามนัยของส่วนหลักและส่วนขยายที่มีความหมายส่วนประกอบของเรือ คือ สมาชิกกลุ่มแทนทั้งกลุ่ม ได้แก่ คำว่า ฝา และคำว่ากระดาน ในคำว่า ฝากระดาน คำว่า หลังกา ในคำว่า หลังกาเรือน เป็นการใช้อย่างย่อแทนความหมายเรือ รูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมายแบบนามนัยของส่วนหลักและส่วนขยายที่มีความหมายสถานที่ คือ สมาชิกกลุ่มแทนทั้งกลุ่ม ได้แก่ คำว่า บ้าน และ เมือง เป็นการใช้อย่างย่อแทนประเทศ แทนความหมายประเทศ รูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมายแบบนามนัยของส่วนหลักที่มีความหมายจำนวนนับ คือ สมาชิกกลุ่มแทนทั้งกลุ่ม ได้แก่ คำว่า สาม ในคำประสม สามขา สามตา สามล้อ และรูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมายแบบนามนัยของส่วนขยายที่มีความหมายส่วนของยานพาหนะ คือ สมาชิกกลุ่มแทนทั้งกลุ่ม ได้แก่ คำว่า ล้อ ในคำว่า สามล้อ พบคำประสมประเภทนี้ จำนวน 16 คำ คิดเป็นร้อยละ 3.94 ของคำประสมแบบออกศูนย์ทั้งหมด โครงสร้างทางความหมาย ปรากฏด้วยกัน 7 รูปแบบ ดังนี้

1. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า ใจ เนื้อ ปาก ลำ หัว และสิ่งที่เกิดจากร่างกาย ได้แก่ คำว่า เลือด และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า คอ ตัว เนื้อ แข้ง สมอง และสิ่งที่เกิดจากร่างกาย ได้แก่ คำว่า เสียง พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 6 คำ

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2566)

2. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า หน้า และมีส่วนขยายแสดงความหมายสถานที่ ได้แก่ คำว่า ห้อง พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 1 คำ

3. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายสิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ คำว่า เจือม และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า มือ พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 1 คำ

4. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายส่วนประกอบของอาหาร ได้แก่ คำว่า น้ำตาล พริก และมีส่วนขยาย แสดงความหมายส่วนประกอบของอาหาร ได้แก่ คำว่า กะทิ ชিং พบคำประสมในโครงสร้างนี้ 2 คำ

5. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายส่วนประกอบของเรือน ได้แก่ คำว่า ฝา หลังคา และมีส่วนขยาย แสดงความหมายที่พักอาศัย ได้แก่ คำว่า เรือน และส่วนประกอบของเรือน ได้แก่ คำว่า กระดาน พบคำประสม ในโครงสร้างนี้ จำนวน 2 คำ

6. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายที่พักอาศัย ได้แก่ คำว่า บ้าน และมีส่วนขยายแสดงความหมายสถานที่ ได้แก่ คำว่า เมือง พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 1 คำ

7. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายจำนวนนับ ได้แก่ คำว่า สาม และมีส่วนขยายแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า ขา ตา และส่วนของรถ ได้แก่ คำว่า ล้อ พบคำประสมในโครงสร้างนี้ 3 คำ

4) คำประสมแบบออกศูนย์ที่มีส่วนหลักเป็นนามนัยและส่วนขยายเป็นอุปลักษณะ กระบวนการทางความหมายของคำประสม ได้แก่ การแสดงความหมายเปรียบเทียบแบบนามนัยของส่วนหลัก และการแสดงความหมายเปรียบเทียบแบบอุปลักษณะของส่วนขยาย พบรูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมาย แบบนามนัยของส่วนหลักที่มีความหมายส่วนของร่างกาย 2 รูปแบบ คือ 1) ส่วนของร่างกายแทนบุคคล ได้แก่ คำว่า หัว ในคำว่า หัวหมอ คำว่า ตา ในคำว่า ตาน้ำข้าว 2) เครื่องมือแทนการกระทำ ได้แก่ คำว่า แข้ง ในคำว่า แข้งทอง คำว่า คอ ในคำว่า คอทองแดง คำว่า ตีน ในคำว่า ตีนผี คำว่า ปาก ในคำว่า ปากตลาด คำว่า มือ ในคำว่า มือกาบ มือผี คำว่า ลิ้น ในคำว่า ลิ้นลม รูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมายแบบนามนัยของส่วนหลักที่มีความหมายส่วนของร่างกายสัตว์ คือ ส่วนย่อยแทนทั้งหมด ได้แก่ คำว่า ปาก ในคำว่า ปากกระเบาะ ปากขอ ปากจอบ ปากส้อม รูปแบบความสัมพันธ์ทางความหมายแบบนามนัยของส่วนหลักที่มีความหมาย ส่วนของพื้นที่ คือ ส่วนย่อยแทนทั้งหมด ได้แก่ คำว่า ขอบ ในคำว่า ขอบเหล็ก ความหมายแบบอุปลักษณะที่พบ ได้แก่ คำว่า หมอ ในคำว่า หัวหมอ คำว่า ทอง ในคำว่า แข้งทอง ไบทอง คำว่า ทองแดง ในคำว่า คอทองแดง คำว่า น้ำข้าว ในคำว่า ตาน้ำข้าว คำว่า ผี ในคำว่า ตีนผี มือผี คำว่า กาว ในคำว่า มือกาบ ลม ในคำว่า ลิ้นลม คำว่า กระเบาะ ในคำว่า ปากกระเบาะ คำว่า ขอ ในคำว่า ปากขอ คำว่า จอบ ในคำว่า ปากจอบ และคำว่า ส้อม ในคำว่า ปากส้อม คำว่า เงิน ในคำว่า ไบเงิน คำว่า นาก ในคำว่า ไบนาก และคำว่า เหล็ก ในคำว่า ขอบเหล็ก โดยคำว่า หมอ ทอง ทองแดง น้ำข้าว ผี กาว เปรียบเทียบลักษณะหรือพฤติกรรมของบุคคล คำว่า ลม เปรียบเทียบลักษณะของคำพูด คำว่า กระเบาะ ขอ จอบ ส้อม เปรียบเทียบลักษณะของร่างกายสัตว์ และคำว่า ทอง นาก เหล็ก เปรียบเทียบลักษณะของพืชและที่นา พบคำประสมประเภทนี้ 17 คำ คิดเป็นร้อยละ 4.19 ของคำประสมแบบออกศูนย์ มีโครงสร้างทางความหมาย 5 รูปแบบ

1. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า หัว และมีส่วนขยายแสดงความหมายอาชีพของบุคคล ได้แก่ คำว่า หมอ พบคำประสมในโครงสร้างนี้ จำนวน 1 คำ

2. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายส่วนของร่างกาย ได้แก่ คำว่า แข้ง คอ ตา ตีน ปาก มือ ลิ้น และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งที่เกิดจากพืช ได้แก่ คำว่า น้ำข้าว สิ่งของเครื่องใช้ ได้แก่ คำว่า กาว สิ่งไม่มีชีวิต ได้แก่ คำว่า ลม โลหะ ได้แก่ คำว่า ทอง ทองแดง ความเชื่อ ได้แก่ คำว่า ผี สถานที่ ได้แก่ คำว่า ตลาด พบคำประสมโครงสร้างนี้ 8 คำ

3. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายส่วนของร่างกายสัตว์ ได้แก่ คำว่า ปาก และมีส่วนขยายแสดงความหมายสิ่งของเครื่องใช้ ได้แก่ คำว่า กระเบาะ ขอ จอบส้อม พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 4 คำ

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2566)

4. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายส่วนของพืช ได้แก่ คำว่า ใบ และมีส่วนขยายแสดงความหมายโลหะ ได้แก่ คำว่า เงิน ทอง นาก พบคำประสมในโครงสร้างนี้จำนวน 3 คำ

5. คำประสมที่มีส่วนหลักแสดงความหมายส่วนของพื้นที่ ได้แก่ คำว่า ขอบ และมีส่วนขยายแสดงความหมายโลหะ ได้แก่ คำว่า เหล็ก พบคำประสมโครงสร้างนี้จำนวน 1 คำ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

โครงสร้างทางความหมายของคำประสมแบบนาม-นามที่เป็นคำประสมแบบออกศูนย์ที่พบมากที่สุด ได้แก่ คำประสม ที่มีส่วนหลักและส่วนขยายเป็นอุปลักษณณ์ จำนวน 368 คำ คิดเป็นร้อยละ 90.64 ของคำประสมแบบออกศูนย์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ว่าที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากการนำคำเดิมมาใช้ในความหมายใหม่โดยการเปรียบเทียบกับสิ่งที่คุ้นเคย ทำให้ผู้ใช้ภาษาเข้าใจสิ่งใหม่ได้อย่างง่ายดาย กระบวนการทางความหมายในการสร้างคำประสมคือความหมายแบบอุปลักษณณ์และความหมายแบบนามนัย พบการใช้ความหมายอุปลักษณณ์มากกว่าความหมายนามนัย ความหมายอุปลักษณณ์ที่พบมากที่สุด ได้แก่ คำประสมที่มีส่วนหลักเป็นส่วนของร่างกายสัตว์และส่วนขยายเป็นสัตว์ แสดงให้เห็นวิถีชีวิตของคนไทยที่ใกล้ชิดกับสัตว์ จึงนำส่วนของร่างกายสัตว์ที่คุ้นเคยมาทำความเข้าใจสิ่งใหม่ พบความสัมพันธ์ทางนามนัย 5 รูปแบบ ได้แก่ 1) ส่วนของร่างกายแทนบุคคล 2) เครื่องมือแทนการกระทำ 3) ส่วนประกอบแทนสิ่งนั้น 4) สมาชิกกลุ่มแทน ทั้งกลุ่ม 5) ส่วนย่อยแทนทั้งหมด รูปแบบความสัมพันธ์ทางนามนัยที่พบมากที่สุด คือส่วนของร่างกายแทนบุคคล อย่างไรก็ตาม คำว่า ตันมือ และ ปลายมือ เป็นการนำอวัยวะมาใช้ในความหมายช่วงเวลา และไม่จัดอยู่ในความสัมพันธ์ ทางนามนัยรูปแบบใดแสดงให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษานำสิ่งที่คุ้นเคยมากกล่าวถึงสิ่งใหม่เช่นเดียวกับความหมายแบบอุปลักษณณ์ ผลการวิจัยสนับสนุนแนวคิดของ Lakoff & Johnson (1980) และยืนยันว่ามนุษย์รับรู้และเข้าใจสิ่งต่างๆ ผ่านประสบการณ์ทางร่างกาย (นันทนา วงษ์ไทย, 2562) ผู้วิจัยเสนอให้มีการศึกษาคำประสมแบบอื่นๆ ได้แก่ นาม-กริยา และ กริยา-กริยา เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการทางปริธานของผู้ใช้ภาษาไทยในการสร้างคำประสมได้อย่างครอบคลุม

เอกสารอ้างอิง

- นวรรธน์ พันธุ์เมธา. (2559). *คลังคำ*. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2562). *อรรถศาสตร์ปริธานเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: เวิร์คฮอลล์พริ้นท์ จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.
- อัญชลี สิงห์น้อย. (2548). *คำนามประสม: ศาสตร์และศิลป์ในการสร้างคำไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Benczes, R. (2006). *Creative Compounding in English*. Amsterdam: John Benjamins Publishing.
- Benczes, R. (2011). Blending and creativity in metaphorical compounds: A diachronic investigation. In H. Schmid & S. Handl. (eds.). *Windows to the Mind: Metaphor, Metonymy and Conceptual Blending* (pp. 247-268). Berlin: De Gruyter.
- Bloomfield, L. (1993). *Language*. Illinois: The University of Chicago Press.
- Kövecses, Z., & Radden, G. (1990). Metonymy: developing a cognitive linguistic view. In D. Divjak. (ed.). *Cognitive Linguistics* (pp. 37-77). Berlin: De Gruyter.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. Illinois: The University of Chicago Press.
- Wongwattana, U. (2018). Syntactic Word-Compounding in Tai Khrang. *Manusya: Journal of Humanities*, 21(1), 106-121.
- Yao Siqi. (2559). คำประสมกับคำนามที่มีคำว่า /Cin/ (ใจ) ในภาษาจีน: การศึกษาตามแนวภาษาศาสตร์ปริธาน. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย*, 36(2), 1-36.

Data Availability Statement: The raw data supporting the conclusions of this article will be made available by the authors, without undue reservation.

Conflicts of Interest: The authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher's Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright: © 2023 by the authors. This is a fully open-access article distributed under the terms of the Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International (CC BY-NC-ND 4.0).